

การศึกษาเชิงวิเคราะห์การปรับบทแปลและกลวิธีการแปล
นวนิยายกึ่งอัตชีวประวัติเรื่อง “บ๊อบ แมวเตะฝุ่นข้างถนน”

AN ANALYTICAL STUDY OF TRANSLATION EDITING AND TRANSLATION PROCESS
OF THE AUTOBIOGRAPHICAL LITERATURE
“A STREET CAT NAMED BOB”

ชฎาภรณ์ แสงจันทร์ทิพย์¹ นครเทพ ทิพย์สุกรายภูรี² และศิริมน ศรีนพรัตน์³

¹ นักศึกษา หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อวิชาชีพ มหาวิทยาลัยรังสิต (chadaporn.sjt@gmail.com)

² อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อวิชาชีพ มหาวิทยาลัยรังสิต

³ อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อวิชาชีพ มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

การวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการปรับบทแปลและกลวิธีการแปลนวนิยายกึ่งอัตชีวประวัติเรื่อง “บ๊อบ แมวเตะฝุ่นข้างถนน” แปลโดย ธิดารัตน์ เจริญชัยชนะ จากผู้เขียน เจมส์ โบเวน ในเรื่อง “A Street Cat Named Bob” โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผ่านการนำเสนอตัวอย่างจำนวน 21 ตัวอย่าง ซึ่งผู้วิจัยนำหลักเกณฑ์การปรับบทแปลของสัญญาวิ สายบัว (2553) มาเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ สามารถจำแนกออกเป็น 2 ระดับคือระดับคำและระดับโครงสร้าง จากผลการศึกษาพบว่า การปรับบทแปลระดับคำที่พบมากที่สุดคือ การใช้วลีหรือประโยคแทนคำ พบทั้งหมด 9 ครั้ง และการปรับระดับโครงสร้างที่พบมากที่สุดคือ การปรับระดับประโยค ประเภทการปรับระเบียบวิธีเรียงคำในประโยคหรือวลี พบทั้งหมด 15 ครั้ง ส่วนกลวิธีการแปลโดยรวมนั้น ผู้แปลมุ่งเน้นการแปลแบบตรงตัวเป็นส่วนใหญ่ เพื่อรักษาความหมายของเนื้อหาในต้นฉบับ รวมถึงอรรถรส และความเป็นธรรมชาติ คำสำคัญ: การปรับบทแปล, กลวิธีการแปล, นวนิยายกึ่งอัตชีวประวัติ

ABSTRACT

The objective of this research was to study the type of translation editing and translation process in James Bowen’s autobiographical literature “A Street Cat Named Bob”, in Thai translated version by Thidarat Charoenchaichana. The analysis was conducted using qualitative data through 21 samples. The researcher applied the principle of translation editing by Sanchawi Saibua to analyze all the data. The findings were classified into two levels, which were adjustment in the word level and language structure level. The result indicated that in the word level, using phrases or sentence instead of words were used most frequently, found 9 times. In addition, the rearrangement of word order in sentences or phrase was mostly frequently used in the language structure, found 15 times. In terms of the translation process, the translator mostly used literal translation technique in order to keep meanings closely to the original version, including feeling and natural flow as well.

Keywords: TRANSLATION EDITING, TRANSLATION PROCESS, AUTOBIOGRAPHICAL LITERATURE

1. บทนำ

การแปลนับเป็นปัจจัยหลักอย่างหนึ่งที่ส่งผลให้การสื่อสารเกิดความสัมฤทธิ์ผล ตรงตามความต้องการของผู้ส่งสารในหลายๆ ด้าน แต่การแปลจากภาษาหนึ่งไปยังอีกภาษาหนึ่งย่อมพบเจอปัญหาและอุปสรรค ซึ่งปัญหาที่สำคัญนั้นคือ ความแตกต่างทางด้านศาสนา วัฒนธรรม สภาพแวดล้อม และโครงสร้างทางภาษา ที่อาจสอดแทรกอยู่ในวรรณกรรม หรืองานแปลประเภทต่างๆ จึงเป็นหน้าที่ของผู้แปลที่ต้องปรับแต่ง เรียงร้อยถ้อยคำใหม่ เพื่อให้เหมาะสมกับธรรมชาติของภาษาปลายทาง เพราะหากแปลตรงตัวตามต้นฉบับก็มิได้ทำให้งานแปลออกมาดีเสมอไป อีกทั้งยังอาจทำให้ผู้อ่านเกิดความสับสนในการสื่อความหมายอีกด้วย

การปรับบทแปลจึงเข้ามาเป็นส่วนสำคัญ เพื่อแก้ปัญหาในการแปลระหว่างภาษาต้นทาง ไปยังภาษาปลายทาง ซึ่งนับเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้แปลเลือกใช้ถ้อยคำ หรือสำนวน ที่จะนำไปปรากฏในภาษาฉบับแปลได้อย่างเหมาะสม มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความสอดคล้องของทั้งสองภาษา ให้มีความหมายเทียบเคียงกันมากที่สุด รวมทั้งสามารถแก้ปัญหาในด้านความแตกต่างระหว่าง โครงสร้างทางภาษา และปัญหาในด้านความแตกต่างทางวัฒนธรรม ยิ่งไปกว่านั้นการปรับบทแปลที่ดีจะต้องปรับต่อเมื่อมีความจำเป็น ไม่แก้ไขตามความพอใจของตนเอง ทั้งนี้ผู้แปลควรใช้การพิจารณาไตร่ตรอง หรือทบทวนข้อความให้ละเอียดก่อนนำไปสู่ผู้อ่าน

ตามหลักเกณฑ์ของ ศัญฉวี สายบัว (2553: 63-75) ได้แบ่งการปรับบทแปลออกเป็น 2 ระดับ คือระดับคำและระดับโครงสร้าง ซึ่งในระดับคำมีทั้งหมด 5 ประเภท คือ 1) การเติมคำอธิบาย 2) การใช้วลีหรือประโยคแทนคำ 3) การใช้คำที่อ้างอิงถึงความหมายที่กว้างขึ้นแทนคำที่อ้างอิงถึงสิ่งเฉพาะกว่า 4) การเติมตัวเชื่อมระหว่างกลุ่มความคิดต่างๆ 5) การตัดคำหรือสำนวนทิ้งไป และการปรับระดับโครงสร้างของภาษามีทั้งหมด 4 ประเภท คือ 1) ระดับเสียง 2) ระดับโครงสร้างของคำ 3) ระดับประโยค สามารถจำแนกออกได้เป็น 5 วิธี คือ การปรับระเบียบวิธีเรียงคำในประโยค หรือวลี การเปลี่ยนประโยคเป็นวลีหรือวลีเป็นประโยค การปรับการใช้ปฏิเสธ การปรับการใช้กรรตุวาทและกรรมวาท การเพิ่มและละคำในประโยค 4) การปรับโครงสร้างในระดับที่สูงกว่าประโยค

ส่วนกลวิธีการปรับบทแปล ศัญฉวี สายบัว (2553: 43-46) ได้แบ่งการแปลออกเป็น 2 รูปแบบ คือ การแปลแบบตรงตัว (literal translation) เป็นการแปลที่ผู้แปลพยายามรักษารูปแบบของการนำเสนอความคิด (form) ของต้นฉบับเอาไว้ในฉบับแปลให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ รูปแบบที่ว่ามีหมายถึงระเบียบวิธีการเรียงคำ การจัดรวมกลุ่มความหมายเป็นประโยค และการเรียงประโยคเป็นข้อความที่ใหญ่ขึ้นตามลำดับ และอีกรูปแบบหนึ่งคือ การแปลแบบเอาความ (free translation) เป็นการแปลที่มีการถ่ายทอดภาษาต่างไปจากต้นฉบับ มีการใช้วิธีเรียงลำดับความคิดใหม่ เช่น ประโยคหรือวลีใดที่กล่าวไว้เป็นอันดับต้นๆ ในต้นฉบับอาจถูกจัดให้อยู่ลำดับหลังๆ ในฉบับแปล ทั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้งานแปลสามารถสื่อความหมายจากต้นฉบับไปสู่ผู้อ่านได้อย่างครบถ้วน และได้ใจความสำคัญ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกนวนิยายกึ่งอัตชีวประวัติเรื่อง “บ๊อบ แมวเตะฝันข้างถนน” แปลโดย ธิรารัตน์ เจริญชัยชนะ จากงานเขียนต้นฉบับเรื่อง “A Street Cat Named Bob” โดย เจมส์ โบเวน ซึ่งเนื้อหาในเรื่องนั้น ได้สร้างความประทับใจ และสร้างกำลังใจให้แก่ผู้อ่านเป็นอย่างมาก ด้วยเรื่องราวที่น่าติดตาม ที่แฝงไปด้วยอารมณ์ ความรู้สึก และแง่คิดต่างๆ รวมถึงความรักและความผูกพันที่ผู้อ่านจำนวนมากต่างสัมผัสได้จากงานแปลฉบับนี้ ผู้ศึกษาจึงเล็งเห็นว่าวรรณกรรมเรื่องนี้มีความเหมาะสมที่จะนำมาศึกษา การวิเคราะห์การปรับบทแปลและกลวิธีการแปล ได้เป็นอย่างดี และคาดหวังว่าจะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจการศึกษาด้านภาษาอังกฤษและการแปลสืบไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาการวิเคราะห์การปรับบทแปลและกลวิธีการแปลนวนิยายกึ่งอัตชีวประวัติเรื่อง “บ๊อบ แมวเตะฝันข้างถนน” หรือ “A Street Cat Named Bob” ซึ่งแปลโดย ธิดารัตน์ เจริญชัยชนะ และเขียนโดย เจมส์ โบเวน จากต้นฉบับภาษาอังกฤษสู่ฉบับแปลภาษาไทย

3. การดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบวิเคราะห์เนื้อหาทางด้านภาษา จากภาษาต้นทางไปยังภาษาปลายทาง โดยการปรับบทแปลและกลวิธีการแปลนวนิยายกึ่งอัตชีวประวัติเรื่อง “A Street Cat Named Bob” ที่อยู่ในฉบับแปลภาษาไทยเรื่อง “บ๊อบ แมวเตะฝันข้างถนน” โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง จากย่อหน้าแรกและย่อหน้าที่สองของทุกบท จำนวน 21 ตัวอย่าง เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่สอดคล้องกับแนวคิดในการวิจัย

ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำราทางวิชาการแปล และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาทฤษฎีการแปล กระบวนการแปล กลวิธีการแปล คำนิยามในการแปล และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ เกี่ยวกับการแปลวรรณกรรม หรือ นวนิยาย โดยกำหนดกรอบแนวทางการศึกษานี้จากหลักเกณฑ์ของ สัจฉวิ สายบัว (2553: 63)

ขั้นตอนเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการอ่านเนื้อหาต้นฉบับและฉบับแปล จากนั้นได้ทำการศึกษาเชิงลึกเพื่อเปรียบเทียบเนื้อหาระหว่างต้นฉบับภาษาอังกฤษกับฉบับแปลภาษาไทย และนำข้อมูลการเปรียบเทียบนั้นไปวิเคราะห์ให้เป็นไปตามขอบเขตการศึกษาที่กำหนดไว้

ขั้นตอนวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลนี้แบ่งออกเป็น 2 ระดับที่สำคัญ คือ การปรับบทแปลระดับคำ และการปรับบทแปลระดับ โครงสร้าง ซึ่งในแต่ละระดับสามารถแยกประเภทออกได้ตามความเหมาะสม

ขั้นตอนสรุปและอภิปรายผลการศึกษา นำเสนอผลการวิเคราะห์การปรับบทแปลที่ใช้ในการแปลวรรณกรรม หรือนวนิยายกึ่งอัตชีวประวัติเรื่องนี้ ในแต่ละระดับ โดยการนำเสนอตัวอย่างจำนวน 21 ตัวอย่าง

4. ผลการวิเคราะห์

จากการศึกษาการวิเคราะห์การปรับบทแปลและกลวิธีการแปล จากจำนวนทั้งหมด 21 ตัวอย่าง ผู้ศึกษาพบว่ามีการปรับบทแปลทั้ง 2 ระดับ คือระดับคำ และระดับ โครงสร้าง ซึ่งสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ของ สัจฉวิ สายบัว (2553) ซึ่งผู้ศึกษาขอเสนอตัวอย่างการวิเคราะห์เนื้อหาบางส่วนที่น่าสนใจ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

ต้นฉบับ

There's famous quote **I read** somewhere. It says **we are all given second chances every day of our lives**. They are there for the taking, **it's just that we don't usually take them**. (James Bowen, 2012: 1)

ฉบับแปล

มีคำพูดขอดีที่**ผมเคยอ่านเจอ**จากที่ไหนสักแห่งบอก ว่าเราทุกคนล้วนได้รับโอกาสแก้ตัวอยู่ทุกเมื่อเชื่อวัน โอกาสเหล่านั้นรอให้เราเข้าไป เพียงแต่**เรามักจะไม่ค่อยสนใจ**เท่านั้นเอง (ธิดารัตน์ เจริญชัยชนะ, 2556: 3)

มีการปรับบทแปลระดับ โครงสร้าง ในระดับ โครงสร้างของคำ ต้นฉบับคือ “There’s famous quote I read somewhere.” เนื่องจากมีความแตกต่างในหน่วยคำพิเศษเพื่อบอกความหมายเพิ่มเติมในด้านกาล (tense) จะได้ประโยคฉบับแปลที่ว่า “มีคำพูดขอดีที่ผมเคยอ่านเจอจากที่ไหนสักแห่ง” คำว่า “เคย” เป็นการบ่งบอกถึงเหตุการณ์ที่ผ่านมาแล้วในอดีต และการปรับระดับคำ โดยการตัดคำหรือสำนวนทิ้งไป ต้นฉบับ คือ “It says we are all given second chances every day of our lives.” ฉบับแปล คือ “เราทุกคนล้วนได้รับโอกาสแก้ตัวอยู่ทุกเมื่อเชื่อวัน” ผู้แปลได้ตัดคำว่า “of our lives” ทิ้งไปไม่ปรากฏในฉบับแปล เนื่องจากไม่ใช่ความหมายที่สำคัญนักของต้นฉบับ เมื่อตัดคำออกไปแล้วไม่ได้ทำให้สาระสำคัญของต้นฉบับเสียไป นอกจากนี้ผู้แปลยังใช้วิธีการปรับระดับ โครงสร้าง ระดับประโยค ประเภทการปรับระเบียบวิธีเรียงคำในประโยคในต้นฉบับ คือ “.....,it’s just that we don’t usually take them.” ผู้แปลได้ปรับระเบียบวิธีเรียงคำ โดยนำคำว่า “usually” ที่มีความหมายว่า “มักจะ” สลับตำแหน่งกับกริยาช่วย และคำระบุความหมายปฏิเสธ คือคำว่า “don’t” ที่มีความหมายว่า “ไม่” ฉบับแปลจะได้ความว่า “เพียงแต่เรามักจะไม่ค่อยสนใจเท่านั้นเอง” ในฉบับแปลนี้ผู้แปล ได้ปรับตามระเบียบวิธีเรียงคำในโครงสร้างของภาษาไทย

ตัวอย่างที่ 2

ต้นฉบับ

As the **fortnight** drew to a close, I realized that I had to think about getting Bob out of the flat and back on to the streets. That’s where he had come from – and I assumed that’s where he would want to return.

He’d continued to make really good progress and looked much healthier than he had done when I first met him. He’d fattened up a lot more too.

So a day or two after I’d completed the course of medicine **and he’d recovered fully from his op, I took Bob downstairs and out through the hallway. I led him down the path and out towards the gate then pointed him in the direction of the street.** (James Bowen, 2012: 49)

ฉบับแปล

ช่วงเวลา**สองสัปดาห์**ใกล้จะสิ้นสุดลงแล้ว ผมรู้ว่าต้องคิดเรื่องพาบ๊อบออกไปนอกแฟลต และกลับไปใช้ชีวิตข้างถนนเหมือนเดิม นั่นคือที่ที่มันมาจากมา ซึ่งผมเดาว่านั่นคือที่ที่มันอยากกลับไป

บ๊อบอาการดีขึ้นอย่างต่อเนื่องและดูแข็งแรงขึ้นกว่าตอนที่ผมเจอมันมาก ทั้งยังอ้วนขึ้นเยอะเลย วันหรือสองวันหลังจากให้มันกินยาชุดสุดท้าย และ**ฟื้น**จากการผ่าตัดเต็มร้อยแล้ว ผมพาบ๊อบลงมาข้างล่างและเดินผ่านห้องโถงทางเดินออกมาข้างนอก **จากนั้นพามัน**เดินไปตามทางออกแถวประตูรั้วแล้วชี้ทางไปถนนให้ดู (ธิดารัตน์ เจริญชัยชนะ, 2556: 39)

ผู้แปลใช้การปรับบทแปลระดับคำ ประเภทการใช้วลีแทนคำ เนื่องจากคำว่า “fortnight” มีความหมายตามพจนานุกรมว่า “ระยะเวลา 14 วัน” เนื่องจากในภาษาฉบับแปลไม่มีคำนามคำเดียวที่สามารถสื่อความหมายของคำว่า “fortnight” ได้ ดังนั้นในภาษาฉบับแปลคือ “สองสัปดาห์” เพื่ออธิบายให้ผู้อ่านเห็นถึงภาพเหตุการณ์ในเรื่องที่ตัวละครหลัก คือเจมส์ใช้ระยะเวลาดังกล่าวเพื่อดูแลบ๊อบจากอาการบาดเจ็บ และยังมีมีการปรับบทแปลระดับ โครงสร้าง ระดับประโยค ประเภทการละคำในประโยค เนื่องจากความแตกต่างทาง โครงสร้างของภาษา จากต้นฉบับ คือ “.....and he’d recovered fully from his op,.....” ฉบับแปลคือ “และฟื้นจากการผ่าตัดเต็มร้อยแล้ว” คำที่ถูกละ

ออกไปคือคำว่า “his” ซึ่งในเนื้อเรื่องใช้กล่าวถึงบ๊อบ แต่ในต้นประโยคนี้ได้มีการกล่าวถึงบ๊อบไปแล้ว โดยใช้คำว่า “he” ดังนั้นจึงตัดคำออกไปเพื่อทำให้ประโยคฉบับแปลกระชับขึ้น สุดท้ายนี้มีการปรับบทแปลระดับคำ ประเภทการเติมตัวเชื่อมระหว่างกลุ่มความคิดต่างๆ ต้นฉบับ คือ “.....,I took Bob downstairs and out through the hallway. I led him down the path and out towards the gate then pointed him in the direction of the street.” ฉบับแปล คือ “ผมพาบ๊อบลงมาข้างล่างและเดินผ่านห้องโถงทางเดินออกมาข้างนอก จากนั้นพามันเดินไปตามทางออกแถวประตูรั้วแล้วชี้ทางไปถนนให้ดู” คำที่เติมลงไปเชื่อมระหว่างกลุ่มความคิดคือคำสันธาน ว่า “จากนั้น” เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจถึงลำดับเวลาก่อนหลังของเนื้อเรื่อง

5. บทสรุปและการอภิปรายผล

จากการศึกษาและวิเคราะห์หัตถ์นิยายกึ่งอัตชีวประวัติ เรื่อง “บ๊อบ แมวเตะฝุ่นข้างถนน” หรือ “A Street Cat Named Bob” จำนวน 21 ตัวอย่าง ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการเลือกจากย่อหน้าแรกและย่อหน้าที่สองของแต่ละบท นำมาวิเคราะห์การปรับบทแปล โดยยึดหลักเกณฑ์ของ ศัญฉวี สายบัว (2553) ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ การปรับระดับคำและการปรับระดับโครงสร้าง สามารถสรุปข้อมูลเชิงปริมาณ และเรียงลำดับในแต่ละประเภทจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ดังนี้

ตารางที่ 1 ความถี่ของการปรับบทแปลระดับคำและระดับโครงสร้าง

การปรับบทแปลระดับคำ			การปรับบทแปลระดับโครงสร้าง		
ลำดับที่	ประเภท	ความถี่ (ครั้ง)	ลำดับที่	ประเภท	ความถี่ (ครั้ง)
1.	การใช้วลีหรือประโยคแทนคำ	9	1.	การปรับระเบียบวิธีเรียงคำในประโยคหรือวลี	15
2.	การตัดคำหรือส่วนทิ้งไป	8	2.	การเพิ่มและละคำในประโยค	8
3.	การเติมตัวเชื่อมระหว่างกลุ่มความคิด	5	3.	ระดับโครงสร้างของคำ	4
4.	การใช้คำอ้างอิงถึงความหมายที่กว้างขึ้นแทนคำที่อ้างอิงถึงสิ่งเฉพาะกว่า	4	4.	ระดับเสียง	3
5.	การเติมคำอธิบาย		5.	การปรับการใช้ปฏิเสธ	2
	การเติมลักษณะนามข้างหน้า	2	6.	การปรับโครงสร้างในระดับที่สูงกว่าประโยค	1
	การเติมข้อความสั้นๆ	2			

การปรับบทแปลระดับคำ ประเภทการใช้วลีหรือประโยคแทนคำ พบมากที่สุดในการศึกษาครั้งนี้ เนื่องจากความแตกต่างทางด้านภาษาและวัฒนธรรม ในการสื่อความหมายของคำศัพท์ที่เป็นปัญหา จากภาษาต้นฉบับสู่ภาษาปลายทาง โดยจะต้องเลือกใช้คำที่เทียบเคียงกันมากที่สุด เพื่อถ่ายทอดให้ครอบคลุมความหมายของต้นฉบับ และคงความเป็นธรรมชาติเอาไว้ ดังตัวอย่างเช่น

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ	ฉบับแปล
squinted / v. (page 73)	หยีตามอง (หน้า 59)
dramatically / adv. (page 93)	จากหน้ามือเป็นหลังมือ (หน้า 75)
whole / n. (page 249)	เป็นตัวของตัวเองเต็มร้อย (หน้า 201)

ผู้แปลได้ปรับบทแปลคำจากต้นฉบับ “squinted” มีความหมายว่า “ตาที่ลืมไม่เต็มที” เป็นภาษาฉบับแปลว่า “หยีตามอง” เพื่อสื่อความให้ผู้่านเข้าถึงบริบทในเรื่อง ตัวอย่างถัดมาคำว่า “dramatically” ในต้นฉบับกล่าวถึงความเปลี่ยนแปลงในชีวิตของเจมส์เมื่อมีบ๊อบเข้ามาอยู่ด้วย ทำให้เขาต้องมีความรับผิดชอบที่มากขึ้น จึงใช้สำนวนที่ถือเป็นกริยาวิเศษณ์ว่า “จากหน้ามือเป็นหลังมือ” แทนความหมายตามพจนานุกรมว่า “อย่างมากและฉับพลัน” เพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพเหตุการณ์ในเรื่องชัดเจนขึ้น และตัวอย่างคำว่า “whole” ฉบับแปลคือ “เป็นตัวของตัวเองเต็มร้อย” เพื่อปรับความหมายให้เทียบเคียงกับเนื้อหาต้นฉบับ ซึ่งสอดคล้องกับ นุชรา เศติมโชค, นครเทพ พิทยศุภราชบุรี, นุชกร วิชชุลดา (2559) ที่พบว่า การใช้วลีหรือประโยคแทนคำ เนื่องจากภาษาต้นทางและภาษาปลายทางไม่มีคำศัพท์ที่เทียบเคียงกันได้ หรือเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมของภาษาที่ความหมายผิดแปลกไปจากวัฒนธรรมของอีกภาษา ผู้อ่านไม่สามารถที่จะเข้าใจในคำนั้นได้ ดังนั้นจึงเลือกใช้วิธีนี้เพื่อเน้นความเข้าใจของผู้อ่านในเรื่องฉบับแปล ทำให้ผู้อ่านเห็นภาพมากขึ้น

นอกจากนี้ยังพบว่าในการปรับระดับคำ ประเภทการตัดคำหรือสำนวนทิ้งไป มีการใช้มากเป็นอันดับสองรองลงมา เนื่องจากโดยส่วนมากเป็นคำหรือประโยคสั้นเปลือง หากแปลทั้งหมดอาจส่งผลกระทบต่อภาษาฉบับแปล ยืดยาวเกินความจำเป็น ผู้แปลจึงเลือกตัดคำที่ไม่ใช่ความหมายสำคัญนออกไป เมื่อถ่ายทอดออกมาเป็นภาษาฉบับแปลแล้ว ก็ยังคงความหมายเดิมและใจความสำคัญของต้นฉบับเอาไว้

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ	ฉบับแปล
He was definitely <i>on the road</i> to recovery,..... (page 39)	มันกำลังฟื้นตัวแน่ๆ (หน้า 31)
....., his face pressed <i>against</i> the glass of the bus window,..... (page 57)	เอาหน้าแนบกระจกหน้าต่างรถ (หน้า 45)
I then went along to a <i>good</i> second-hand furniture shop in Tottenham,..... (page 233)	จากนั้นผมไปที่ร้านขายเฟอร์นิเจอร์มือสองในทอทแนม (หน้า 187)

จากตัวอย่างข้างต้น คำพิมพ์ตัวเอียงคือคำที่ตัดออกไปจากประโยค เนื่องจากไม่ใช่คำที่เป็นสาระสำคัญของต้นฉบับ คำว่า “on the road” ตัดออกไปเพราะจากเนื้อเรื่องเป็นที่ทราบกันอยู่แล้วว่าบ๊อบเป็นแมวที่หลงทางมาจากข้างถนน จึงไม่จำเป็นต้องปรากฏในฉบับแปล และคำว่า “against” ที่แปลว่า “ต้าน” หรือ “ยัน” ถูกตัดออกไปเนื่องจากเป็น

คำที่มีความหมายซ้ำซ้อนกับคำว่า “pressed” ที่แปลว่า “แนบ” และคำว่า “good” มีการอธิบายความต่อท้ายในประโยคถัดมาจึงไม่จำเป็นต้องแปล ซึ่งประเด็นการปรับบทแปลนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ฐนนท์พร โชติอนันต์คงภัส (2556: 82-83) ที่พบว่า การปรับบทแปลระดับคำ สามารถทำได้โดยการตัดคำหรือสำนวนทิ้งไป หากคำหรือสำนวนนั้นๆ ไม่ใช่ความหมายที่สำคัญของต้นฉบับผู้แปลจึงจะไม่แปล หรือในกรณีที่มีการกล่าวถึงแบบซ้ำๆ หรือมีรายละเอียดมากเกินไป ทำให้เกิดความเยิ่นเย้อ ผู้แปลจึงละคำดังกล่าวโดยไม่แปลเพื่อให้ภาษามีความกระชับ สั้นไหลโดยไม่มีเสียอรรถรสในการอ่านแต่อย่างใด

ส่วนการปรับบทแปลระดับโครงสร้างนั้น พบว่าการปรับระดับประโยค ประเภทการปรับระเบียบวิธีเรียงคำในประโยคหรือวลี พบมากที่สุดในการศึกษาครั้งนี้ เนื่องจากการแปลตามตำแหน่งทางโครงสร้างภาษาต้นฉบับ ไม่สอดคล้องและไม่ได้ใจความนัก ผู้แปลจึงจำเป็นต้องปรับแต่งให้เหมาะสมกับหลัก โครงสร้างและไวยากรณ์ของภาษาฉบับแปล เพื่อสื่อสารให้ผู้อ่านเข้าใจ และได้รับอรรถรสในการอ่านมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงการแปลแบบตรงตัวที่อาจทำให้อ่านเกิดความสับสน ซึ่งสามารถจำแนกตัวอย่างออกเป็น 2 ประเภทดังนี้

ตัวอย่างที่ 1 (การปรับระเบียบวิธีเรียงคำในประโยค)

ต้นฉบับ	ฉบับแปล
Adverb	กริยวิเศษณ์
...,but <u>inevitably</u> I suppose the one that stuck most vividly in my mind was the darkest.	แต่ผมคิดว่าที่ฝังแน่นในใจที่สุดอย่างหลีกเลี่ยง <u>ไม่ได้</u> กลับเป็นความทรงจำสุดเลวร้าย (หน้า 13)
(page 15)	
Main clause	อนุประโยค
Subordinate clause	ประโยคหลัก
<u>I'd had the odd job here and there</u> when I was younger in Australia and I'd also been in a band,... (page 93)	<u>ตอนยังเป็นเด็กหนุ่มที่ออสเตรเลีย ผมทำงาน</u> <u>เล็กๆน้อยๆ</u> ทั้งยังเคยตั้งวงดนตรี (หน้า 75)
...,as that first summer with Bob drew to a close and autumn began, ¹ life around Covent Garden started to get more complicated. ² (page 115)	เมื่อชีวิตแถวๆ โควেন্টการ์เดินเริ่มซบซ่านขึ้น ² เมื่อฤดูร้อนแรกที่ใช้ชีวิตร่วมกับบ็อบใกล้จะจบลง และย่างเข้า ฤดูใบไม้ร่วง ¹ (หน้า 91)

จากประโยค “...,but inevitably I suppose the one that stuck most vividly in my mind was the darkest.” มีการสลับตำแหน่งของกริยวิเศษณ์ “inevitably” ที่แปลว่า “อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้” มาวางไว้กลางประโยคในภาษาฉบับแปล เพื่อให้เหมาะสมกับโครงสร้างภาษาฉบับแปลที่ผู้อ่านคุ้นเคย และตัวอย่างถัดมา “I'd had the odd job here and there when I was younger in Australia and I'd also been in a band,...” เมื่อแปลเป็นภาษาปลายทาง มีการสลับตำแหน่งอนุประโยค (when I was younger) และประโยคหลัก (I'd had the odd job here and there) เพื่อให้ถูกต้องตามลักษณะโครงสร้างภาษาไทยที่นิยมนำอนุประโยคขึ้นต้น หากเป็นข้อความที่สั้นกว่าประโยคหลัก และตัวอย่างสุดท้าย “...,as that first summer with Bob drew to a close and autumn began,¹ life around Covent Garden started to get more complicated.²” เป็นการแปลประโยคจากหลังมาหน้า เพื่อเป็นการเรียงลำดับเหตุการณ์ในเนื้อเรื่องให้ผู้อ่านเข้าใจถึงตัว

ละครหลัก คือเจมส์และบ๊อบที่ตกอยู่ในสถานการณ์ยากลำบากในช่วงย่างเข้าสู่ฤดูใบไม้ร่วง และเพื่อเป็นการจัดระเบียบในการเรียบเรียงการนำเสนอความคิดก่อนหลังในภาษาฉบับแปล ทำให้เกิดความสละสลวยทางภาษา เนื่องจากต้นฉบับมีการเรียงลำดับเรื่องราวแบบสลับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนหลัง ในขณะที่ฉบับแปลมีการเรียงลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนหลังตามสภาพความเป็นจริง (กัญญา เล็กแจ่ม, 2557: 37)

ตัวอย่างที่ 2 (การปรับระเบียบวิธีเรียงคำในวลี)

ต้นฉบับ

what it was (page 73)

sipping at Styrofoam cup of tea (page 191)

enclosed garden area (page 211)

ฉบับแปล

เสียงนั้นคืออะไร (หน้า 59)

จิบชาจากถ้วยโฟม (หน้า 153)

พื้นที่ที่มีสวนล้อมรอบ (หน้า 169)

และจากตัวอย่างข้างต้นนี้ “what it was” อยู่ในรูปประโยคที่มีคำแสดงคำถาม ไม่นิยมแปลตรงตัว เนื่องจากทำให้ภาษาไม่ได้ใจความ ถัดมาคือ “sipping at Styrofoam cup of tea” ผู้แปลใช้วิธีสลับตำแหน่งคำนามวลี (Styrofoam) เพื่อให้ภาษาแปลสื่อความหมายของบริบทในเรื่องได้ชัดเจน และตัวอย่างสุดท้าย “enclosed garden area” มีการสลับตำแหน่งคำนามวลีหลัก (area) มาขึ้นต้นประโยคฉบับแปล แล้วตามด้วยคำนามวลี (garden) และคำกริยา (enclosed) ตามลำดับโครงสร้างภาษาฉบับแปล ซึ่งสอดคล้องกับ ศรีัญญา พานิจจะ (2557: 81) ที่พบว่า ผู้แปลได้ปรับบทแปลด้วยวิธีการนี้เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องตามหลักโครงสร้างไวยากรณ์ภาษาไทย เพราะถ้าหากผู้แปลทำการแปลตรงตัว (literal translation) อาจจะทำให้ภาษาฉบับแปลไม่ได้ความหมายและทำให้ผู้อ่าน อ่านแล้วไม่เข้าใจ ผู้แปลจึงได้ใช้วิธีการปรับระเบียบวิธีเรียงคำในประโยคหรือวลีเพื่อให้ภาษาฉบับแปลเข้าใจได้ง่ายและเป็นธรรมชาติ

ยิ่งไปกว่านั้นยังพบการปรับระดับ โครงสร้าง ระดับประโยค ประเภทการเพิ่มและละคำในประโยค เป็นอันดับสองรองลงมา เนื่องมาจากความแตกต่างทางโครงสร้างของภาษาต้นทางและภาษาปลายทาง ซึ่งหากผู้แปลเก็บรายละเอียดของคำจากต้นฉบับทั้งหมด ก็ได้ทำให้ประโยคฉบับแปลออกมาสมบูรณ์เสมอไป ดังนั้นจึงต้องใช้การถ่วงถ่วง พิจารณาตามหลักโครงสร้างภาษาปลายทางประกอบการแปล เพื่อให้เนื้อหาในภาษาทั้งสองนั้นมีความหมายที่เทียบเคียงกัน โดยการละคำในประโยคนั้นพบมากกว่าการเพิ่มคำในประโยค ดังสรุปต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์จำแนกตามลักษณะการเพิ่มและละคำ

ข้อความต้นฉบับ	ข้อความฉบับแปล	การปรับทแปล	
		การเพิ่มคำ	การละคำ
1. I'd been around cats since I was a child... (page 15)	ผมใกล้ชิดกับแมวมาตั้งแต่เด็กๆ (หน้า 13)		ละประธาน
2. He would claw furiously at everything and anything he could find,... (page 40)	ตะปบทุกอย่างและอะไรก็ตามที่เจออย่างเดือคคาล (หน้า 31)		ละประธาน
3. ...and he'd recovered fully from his op,... (page 49)	และฟื้นจากการผ่าตัดเต็มร้อยแล้ว (หน้า 39)		ละคำคุณศัพท์ที่ระบุความเป็นเจ้าของ
4. After the excitement of the previous night I had given myself a lie in,... (page 73)	หลังเจอเรื่องตื่นเต้นเมื่อคืนนี้ผมก็ยอมให้ตัวเองนอนตื่นสาย (หน้า 59)		ละคำกริยาวิเศษณ์
5. ...to expect the unexpected. (page 115)	เจอกับเรื่องไม่คาดฝัน (หน้า 91)	เพิ่มกรรม	
6. I'd even thought through what I should do... (page 127)	ผมยังใคร่ครวญถึงสิ่งที่ควรทำ (หน้า 101)		ละประธาน
7. The kind-hearted folk who used to think nothing of dropping me and Bob a pound or two,... (page 137)	คนใจดีที่เคยโยนเงินให้ผมกับบ๊อบสักปอนด์สองปอนด์ (หน้า 109)	เพิ่มคำนาม	
8. I was checking that I had enough papers left to cope with the surge of activity... (page 269)	ผมกำลังตรวจดูว่ามีนิตยสารเหลือพอจะรับมือกับบรรดากิจกรรมที่รู้ว่ากำลังจะมาถึงหรือไม่ (หน้า 220)		ละประธาน

ในตารางข้างต้นนี้จะเห็นได้ว่า คำที่พิมพ์ตัวเอียงคือคำที่มีการปรับระดับโครงสร้าง ระดับประโยค ประเภทการเพิ่มและละคำในประโยค สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ของ ดวงตา สุพล (2541: 14) กล่าวว่า การเพิ่มหรือละคำในประโยคนั้น เทียบเคียงได้กับการแปลโดยอรรถ (non-literal translation) ที่ผู้แปลสามารถโยกย้ายขยายความ เติมคำ ตัดทอนหรือเปลี่ยนแปลงรูปคำ หรือถ้อยคำทางไวยากรณ์ เข้ามาในภาษาฉบับแปล ซึ่งการแปลในลักษณะนี้มักจะใช้กับการแปลนวนิยาย เรื่องสั้น นิทาน เป็นต้น

จากการศึกษาในส่วนของกลวิธีการแปลนวนิยายกึ่งอัตชีวประวัติเรื่อง “บ๊อบ แมวเตะฝันข้างถนน” พบว่าผู้แปลใช้ทั้งวิธีการแปลแบบตรงตัว (literal translation) และการแปลแบบเอาความ (free translation) ตามความเหมาะสมของเนื้อหา ซึ่งส่วนใหญ่มุ่งเน้นไปที่การแปลแบบตรงตัว เนื่องจากงานแปลฉบับนี้ ได้รับความนิยมนักอ่านหลายช่วงวัย โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชน จึงจำเป็นต้องรักษาความหมายของภาษาต้นฉบับเอาไว้ให้ครบถ้วนสมบูรณ์ ผ่านกลวิธีการปรับทแปล เพื่อแก้ปัญหาความแตกต่างทางด้านโครงสร้าง หรือวัฒนธรรมของภาษาต้นฉบับ แต่ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงการถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึก และรสชาติ จากผู้ประพันธ์ไปสู่ผู้อ่านเป็นสำคัญ

6. ข้อเสนอแนะ

เพื่อเป็นแนวทางแก่ผู้ที่ต้องการศึกษาหรือสนใจเกี่ยวกับการวิเคราะห์การปรับเปลี่ยนในครั้งต่อไป

1. ศึกษาการปรับเปลี่ยนวรรณกรรมเรื่องอื่นๆ ของ ชิดาร์ตัน เจริญชัยชนะ เพื่อเปรียบเทียบว่าผู้แปลมีการใช้วิธีการปรับเปลี่ยนและกลวิธีการแปลในลักษณะใด
2. ศึกษาการปรับเปลี่ยนวรรณกรรมเรื่องอื่นๆ ของ เจมส์ โบเวน ซึ่งแปลโดยบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ ชิดาร์ตัน เจริญชัยชนะ เพื่อที่จะได้ทราบถึงความหลากหลายของกลวิธีการปรับเปลี่ยน ลีลาและท่วงทำนองที่แตกต่างกันของผู้แปล
3. ศึกษาการปรับเปลี่ยนวรรณกรรมเรื่องนี้โดยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีของนักวิจัยท่านอื่นๆ ที่ไม่ใช่ สัญญวิ สายบัว
4. ศึกษาการปรับเปลี่ยนคำบรรยายได้ภาพของภาพยนตร์เรื่อง “บ๊อบ แมวเพื่อนคน” (A Street Cat Named Bob) (2016) เพื่อนำมาเปรียบเทียบความแตกต่างและความเหมือนระหว่างการปรับบทบรรยายภาพยนตร์และวรรณกรรม

เอกสารอ้างอิง

รูนันทพร โชติอนันต์คงภัส. “การศึกษาเชิงวิเคราะห์การปรับเปลี่ยนและกลวิธีการแปลวรรณกรรม เรื่อง

ลิขิตฟ้าชะตารัก” การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชา ภาษาอังกฤษเพื่อ
วิชาชีพ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต, 2556.

ดวงตา สุธพล. *ทฤษฎีและกลวิธีการแปล*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

ชิดาร์ตัน เจริญชัยชนะ. *บ๊อบ แมวเตะฝันข้างถนน*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ springbooks, 2556.

บุษรา เสดิมโชค, นครเทพ ทิพย์ศุกรายฤทธิ์, บุษกร วิชชุดดา (2559) *การปรับเปลี่ยนและกลวิธีการแปลวรรณกรรม
เยาวชนเรื่อง “เด็กชายในชุดนอนลายทาง”*, วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต
(ฉบับพิเศษ พ.ศ. 2559).

ภิญญา เล็กแจ่ม. “การศึกษาเชิงวิเคราะห์การปรับเปลี่ยนและกลวิธีการแปลเรื่องสั้น เรื่อง เสียแล้วเสียไป”

การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อวิชาชีพ
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต, 2557.

ศรัญญา พานิจจะ. “การศึกษาเชิงวิเคราะห์การปรับเปลี่ยนและกลวิธีการแปลวรรณกรรมเยาวชน เรื่อง

เจ้าของห้องเช่า” การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อวิชาชีพ,
คณะศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยรังสิต, 2557.

สัจญวิ สายบัว. *หลักการแปล*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2553.

James Bowen. *A Street Cat Named Bob*. London: CPI Group (UK) Ltd., 2012.